

TURKMENISTAN

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/286/2025
15.05.2025**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Turkmenistanie.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 5,74 mln

Skład etniczny: Turkmeni 85%, Uzbekowie 5%, Rosjanie 4%, inni 6%.

Skład religijny: muzułmanie 93%, chrześcijanie 6,4%, buddyści, religie ludowe, żydzi i inne ok. 0,6%.^[1]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Turkmenistan jest republiką prezydencką, która powstała w wyniku rozpadu ZSRR w 1991 r.^[2] Turkmenistan jest autorytarnym państwem z wysoce represyjnym systemem sprawowania władzy.^[3]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Kraj podzielony jest na 5 prowincji (l.poj. *welayat/welajat*): Ahal (Anew), Balkan (Balkanabat), Dasoguz, Lebap (Turkmenabat), Mary oraz 1 miasto niezależne – Aszchabad. Każda prowincja dzieli się na 37 dystryktów (l.poj. *etraplar*) oraz 49 miast (*şäher*) (z czego 7 o randze dystryktu), 68 miasteczek (*şäherçe*), 469 związków wiejskich (*geňeşlik*), w skład których wchodzi 1690 wsi.^{[4][5]}

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Prezydent wybierany jest na 7-letnią kadencję, w wyborach bezpośrednich, absolutną większością głosów (w dwóch turach, jeśli pierwsza nie przyniesie rozstrzygnięcia), bez ograniczeń kadencyjności. Od dnia 14 lutego 2007 r. do marca 2022 r. funkcję głowy państwa oraz szefa rządu sprawował **Gurbanguly Berdymuhamedow**. Na początku stycznia 2022 r. ustąpił ze stanowiska.

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

³ Freedom House, Freedom in the World 2024 - Turkmenistan, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2108024.html>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

⁵ Wikipedia, Regions of Turkmenistan, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Turkmenistan

W następstwie wyborów prezydenckich, które odbyły się 12 marca 2022 r., stanowisko prezydenta oraz szefa rządu objął jego syn **Serdar Berdymuhamedow**.^[6]

Kolejne wybory prezydenckie w Turkmenistanie przewidziane są w 2029 roku.^[7]

Rząd i premier. Urząd premiera sprawowany jest przez Serdara Berdymuhamedowa, który jest jednocześnie prezydentem. Ministrowie są wyznaczani bezpośrednio przez niego.^[8]

Parlament i wybory parlamentarne. Dwuizbowy Parlament (*Milli Genesh*) składa się z izby wyższej – Rady Ludowej (*Halk Maslahaty*) i izby niższej – parlamentu (*Medžlis Hakynda*).^[9]

W izbie niższej parlamentu zasiada 125 posłów, którzy są wybierani bezpośrednio w okręgach jednomandatowych bezwzględną większością głosów w 2 turach (w razie potrzeby) na 5-letnią kadencję.^[10] Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się dnia 26 marca 2023 r. Oficjalnie frekwencja sięgnęła 91%. O mandaty rywalizowało 258 kandydatów, reprezentujących trzy partie i kilku kandydatów niezależnych. Opozycja zbojkotowała wybory.^[11] Wygrała je Demokratyczna Partia Turkmenistanu (*Türkmenistanyň Demokratik Partıýasy*), zdobywając 65 miejsc w parlamencie. Drugie miejsce zajęła Partia Rolnicza (*Türkmenistanyň agrar partıýasy*) – 24 miejsca, a trzecie Partia Przemysłowców i Przedsiębiorców (*Türkmenistanyň Senagatçylar we Telekeçiler Partıýasy*), zdobywając 8 miejsc. 28 miejsc przypadło również kandydatom niezależnym.^[12]

W skład Rady Ludowej, w której łącznie zasiada 56 członków, wchodzi po 8 przedstawicieli wszystkich władz prowincjonalnych, którzy są wybierani w głosowaniu tajnym na posiedzeniach rad ludowych welajatów i miasta stołecznego oraz 8 członków mianowanych przez prezydenta. Przewodniczącym Rady Ludowej jest **Gurbanguly Berdymuhamedow**, były prezydent i ojciec obecnie urzędującego prezydenta. Pierwsze wybory do Rady Ludowej odbyły się 21 marca 2021 r. Kolejne wybory zaplanowane są na 2026 r.^[13]

⁶ Freedom House, Freedom in the World 2024 - Turkmenistan, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2108024.html>

⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

¹¹ France 24, Turkmenistan parliament polls close after controlled vote, 26.03.2023, <https://www.france24.com/en/live-news/20230326-turkmenistan-stages-parliamentary-elections>

¹² Daryo, Turkmenistan Democratic Party wins majority in national parliament – CEC, 29.03.2023, <https://daryo.uz/en/2023/03/30/turkmenistan-democratic-party-wins-majority-in-national-parliament-cec>

¹³ EurasiaNet, Turkmenistan: My kingdom for a horse association, 20.04.2021, <https://www.ecoi.net/en/document/2055657.html>

SYSTEM PRAWNY

W Turkmenistanie obowiązuje prawo stanowione, wzorowane na modelu radzieckim, jednakże zawiera również wiele elementów prawa islamskiego.^{[14][15]}

KARA ŚMIERCI

Od 1999 r. w Turkmenistanie nie wykonuje się kary śmierci. Nie jest ona także orzekana.^[16]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Według danych ACLED, w Turkmenistanie od stycznia 2023 r. odnotowano jedynie kilka incydentów zakłócenia bezpieczeństwa, głównie protestów. Nie odnotowano żadnych ofiar śmiertelnych.^[17]

Turkmenistan zachowuje neutralność i nie uczestniczy w blokach oraz organizacjach wojskowych, ani pod przewodnictwem Rosji, ani NATO.^[18]

Brak jest informacji na temat działań wojskowych prowadzonych w Turkmenistanie. Brak jest informacji na temat działań nielegalnych organizacji zbrojnych na terenie tego kraju.^{[19][20]}

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

W Turkmenistanie nie obowiązuje obecnie ustawodawstwo specjalne typu: stan wojenny, stan wyjątkowy, operacja specjalna czy godzina policyjna.

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

Brak jest informacji o zagrożeniach dla cywilów na terenie Turkmenistanu. Jednakże należy podkreślić, że Turkmenistan jest krajem zamkniętym i trudno o w pełni

¹⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

¹⁵ Global Lex, A Research Guide to the Turkmenistan Legal System, 06.2006, <https://www.nyulawglobal.org/globalex/Turkmenistan.html>

¹⁶ AI (Amnesty International), Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

¹⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Turkmenistan, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

¹⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

¹⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Turkmenistan, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

wiarygodne informacje na temat panującej w nim sytuacji. Baza danych ACLED nie zawiera ani jednej informacji o naruszeniu sytuacji bezpieczeństwa w Turkmenistanie w 2024 r.^[21]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

W ogólnodostępnych źródłach nie odnotowano tego rodzaju incydentów.

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

W ogólnodostępnych źródłach nie odnotowano tego rodzaju incydentów.

DZIAŁANIA ODWETOWE

W ogólnodostępnych źródłach nie odnotowano tego rodzaju incydentów.

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Nie odnotowano problemów natury humanitarnej, których przyczyną byłyby działania zbrojne i zagrożenia związane z bezpieczeństwem.

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

W ogólnodostępnych źródłach nie odnotowano tego rodzaju incydentów.

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W ogólnodostępnych źródłach nie odnotowano tego rodzaju incydentów.

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Nawet najmniejsze protesty są szybko tłumione z użyciem przemocy. W dniu 28 kwietnia 2023 r. około 300 mieszkańców miejscowości Kunya-Urgench (Dasoguz) zebrało się przed budynkiem administracyjnym stowarzyszenia Taze Yap i Zaman Daikhan, domagając się wydania im racji mąki i masła na marzec i kwiecień. Jeszcze tego samego dnia demonstranci wyszli na drogę prowadzącą do Kunya-Urgench i zablokowali ją. Gdy na miejsce przyjechała policja, doszło do starć między

²¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Turkmenistan, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

demonstrantami a policją, podczas których rannych zostało trzech policjantów, a około 15 osób zostało zatrzymanych.^[22]

Brak jest informacji na temat protestów, przeprowadzanych w kolejnych latach.^[23] Władze obawiają się wszelkich, nawet spontanicznych spotkań i zgromadzeń. Niepotwierdzone doniesienia mówią, że władze stołecznego Aszchabadu demontują ławki w pobliżu bloków mieszkalnych. Nie jest podawana oficjalna przyczyna, lecz pracownik przedsiębiorstwa komunalnego powiedział Radiu Swoboda, pod warunkiem zachowania anonimowości, że władze robią tak, by uniemożliwić ludziom zgromadzenia. Pojawiają się też doniesienia o tym, że tajni funkcjonariusze służb podsłuchują ludzi w kolejkach po podstawowe artykuły żywnościowe, przed bankami i bankomatami. Znany jest przypadek z końca stycznia 2024 r., gdy policja zatrzymała mężczyznę, który rzekomo skarżył się pozostałym oczekującym w kolejce na rosnące problemy gospodarcze Turkmenistanu. Policję powiadomił „przypadkowy przechodzień”, który usłyszał rozmowę przed apteką.^[24]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Elita polityczna sprawuje całkowitą kontrolę nad gospodarką kraju, zarówno w zakresie działalności legalnej, jak i nielegalnej. Największym problemem jest korupcja, która dotyka aparatu państwowego, co sprawia że funkcjonariusze rządowi są najczęstszymi sprawcami przestępstw, w tym w szczególności w zakresie handlu ludźmi i handlu narkotykami. W odniesieniu do nielegalnego rynku handlu ludźmi często stosowana jest przemoc. Na terenie Turkmenistanu nie działają natomiast żadne zorganizowane grupy przestępcze w stylu mafii czy gangów.^[25] Z powodu rosnących kosztów życia i bezrobocia, w miastach wzrasta ilość drobnych kradzieży ulicznych, w tym także w sklepach i na bazarach, a na wsi coraz częściej zdarzają się kradzieże bydła.^{[26][27]}

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Prawo Turkmenistanu nie zapewnia pełnej swobody przemieszczania się. W Turkmenistanie nie ma swobody przepływu ludzi, a decyzje o przeprowadzce do innych regionów kraju muszą być zatwierdzone przez władze. Prawo wymaga od

²² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Turkmenistan, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Turkmenistan, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁴ TVN24, Zakaz wyjazdu, brak ławek, "aby ludzie nie siadali". Ten kraj to więzienie, 17.03.2024, <https://tvn24.pl/swiat/turkmenistan-kraj-jak-wiezienie-zycie-codzienne-coraz-trudniejsze-st7825006>

²⁵ Global Crime Index, Turkmenistan 2023, <https://ocindex.net/country/turkmenistan>

²⁶ AI (Amnesty International), The State of the World's Human Rights; Turkmenistan 2024, 29.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/eastern-europe-and-central-asia/turkmenistan/report-turkmenistan/>

²⁷ RFE/RL (Radio Free Europe/Radio Liberty), Stealing Shoes In Mosques: Amid Cost-Of-Living Crisis, Theft Is On The Rise In Turkmenistan, 15.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085544.html>

obywateli Turkmenistanu posiadania paszportów wewnętrznych i zezwoleń na pobyt w danym rejonie. Osoby mieszkające lub pracujące bez zgody na pobyt stały w innym regionie są niezwłocznie odsyłane do miejsc, w których posiadają rejestrację.^[28]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Turkmenistan jest krajem o dużej powierzchni, ale niewielkiej liczbie ludności. Jednocześnie kraj ten charakteryzuje się dużymi różnicami w poziomie życia między regionami. Turkmenistan jest krajem średnio zurbanizowanym, gdzie ludność miejska stanowi około 54% populacji. Pomimo formalnych ograniczeń, skala wewnętrznych migracji jest duża, a obszary miejskie rosną w tempie 2,23% rocznie. Około połowa ludności kraju mieszka w stolicy kraju Aszchabadzie lub w jej okolicach.^[29] Duże skupiska ludności znajdują się także na wschodzie kraju, gdzie zlokalizowane są złoża ropy i gazu, a co za tym idzie – funkcjonuje tam prężny sektor wydobywczy.^[30]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W dostępnych źródłach informacji brak jest danych na temat problemu wewnętrznych uchodźców w Turkmenistanie.

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Brak jest informacji na temat uchodźców turkmeńskich w krajach sąsiednich, natomiast Turkmenistan boryka się z rosnącym problemem migracji zarobkowych. Najwięcej Turkmenów wyjeżdża do Turcji, Rosji, Uzbekistanu i Iranu.^[31]

PODSUMOWANIE

Turkmenistan jest republiką prezydencką o skrajnie autorytarnej formie rządów.

Nie toczą się na jego terytorium żadne konflikty zbrojne, nie występuje także powszechne zagrożenie życia dla ludności cywilnej.

W Turkmenistanie nie jest orzekana ani wykonywana kara śmierci.

²⁸ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Turkmenistan, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/turkmenistan/>

²⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

³⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

³¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Turkmenistan, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
2. AI (Amnesty International), Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>
3. AI (Amnesty International), The State of the World's Human Rights; Turkmenistan 2024, 29.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/eastern-europe-and-central-asia/turkmenistan/report-turkmenistan/>
4. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>
5. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Turkmenistan, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkmenistan/>
6. Daryo, Turkmenistan Democratic Party wins majority in national parliament – CEC, 29.03.2023, <https://daryo.uz/en/2023/03/30/turkmenistan-democratic-party-wins-majority-in-national-parliament-cec>
7. EurasiaNet, Turkmenistan: My kingdom for a horse association, 20.04.2021, <https://www.ecoi.net/en/document/2055657.html>
8. France 24, Turkmenistan parliament polls close after controlled vote, 26.03.2023, <https://www.france24.com/en/live-news/20230326-turkmenistan-stages-parliamentary-elections>
9. Freedom House, Freedom in the World 2024 - Turkmenistan, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2108024.html>
10. Global Crime Index, Turkmenistan 2023, <https://ocindex.net/country/turkmenistan>
11. Global Lex, A Research Guide to the Turkmenistan Legal System, 06.2006, <https://www.nyulawglobal.org/globalex/Turkmenistan.html>
12. RFE/RL (Radio Free Europe/Radio Liberty), Stealing Shoes In Mosques: Amid Cost-Of-Living Crisis, Theft Is On The Rise In Turkmenistan, 15.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085544.html>
13. TVN24, Zakaz wyjazdu, brak ławek, "aby ludzie nie siadali". Ten kraj to więzienie, 17.03.2024, <https://tvn24.pl/swiat/turkmenistan-kraj-jak-wiezienie-zycie-codzienne-coraz-trudniejsze-st7825006>
14. USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Turkmenistan, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/turkmenistan/>
15. Wikipedia, Regions of Turkmenistan, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Turkmenistan